

MJØSBYPROSJEKTET IN-LANDET 2040

Med deltagelse fra:

Initiert av Vikinglauget

2040 ← HVORDAN ← 2012

- s.4 **OPPSUMMERING**
- s.5 **FORORD**
- s.6 **INNLANDET 2012**
- s.7 **MÅLGRUPPER**
- s.8 **DRIVERE OG VIRKEMIDLER**
- s. 11 **INNLANDET 2040**
- s.14 **ETTERORD**

OPPSUMMERING

Næringslivsnettverket Vikinglauget unnfanger tidlig i 2012 idèen om å lage et prosjekt med fokus på befolknings- og byutvikling i kjølvannet av forbedret samferdsel og infrastruktur i Mjøsbyene. Vikinglaugets prosjektleder har representert Hamar, og øvrige prosjektdeltakere er håndplukkede representanter i FOU- og næringsmiljøer fra Lillehammer, Gjøvik, Elverum og Brumunddal/Moelv. Mjøsbyprosjektet har jobbet gjennom 2. halvår 2012, og leverer sin rapport kalt "IN-landet 2040".

IN-landet er Mjøsbyprosjektets innspill til fylkeskommunene i Hedmark og Oppland, særlig med tanke på visjon, retning og innhold i Innlandsoffensiven. Innspillet gis parallelt til statlige myndigheter representert ved fylkesmennene og Innlandets stortingsbenk, og til ordførerne i regionen.

Rapporten peker på at vekstperspektivet for Mjøsbyene i stor grad også handler om å utvikle attraksjonskraft som skaper sterk tilflytting og derav befolkningsvekst. På den måten kan regionen kapitalisere på utbygging av jernbane, vei og andre store infrastruktur-utbygginger. Vi anbefaler barne- og ungdomsfamilier, nye kompetansearbeidere, Oslo/Akershus-pendlere og arbeidsinnvandrere som prioriterte målgrupper.

Rapporten poengterer at det skapes felles verdier for hele innlandet ved at Mjøsbyene settes i stand for en solid befolkningsutvikling.

Prosjektet peker videre på attraktivitet som må utvikles i de kommende 20-25 årene

- Samferdselstilbudet og infrastrukturprosjektene står naturlig nok øverst på denne listen fordi de er så sentrale som drivere. Videre må regionen kjempe for å få OL i 2022 som katalysator og temposetter. Et vel-fungerende sykehusstilbud og universitet må sees i sammenheng med samferdsels-løsningene for at Mjøsbyene skal styrke seg som arbeidsmarked, bosettingsregion og regionalt kraftsenter.
- Mjøsbyene må tilby flere urbane verdier, utvikle sine byrom og ta i bruk vannsiden til nytte og glede for befolkningen i langt større grad. Samtidig må byenes merverdi i form av de store og nære frisklufts- og rekreasjonsområdene utvikles videre med tanke på tilgang og bruk.
- Det offentlige må tilrettelegge offensivt – for sterk boligutbygging og nye bydeler, næringsarealer, næringsetablering og - utvikling, offentlige tjenester og serviceopplevelse.
- Næringslivet og FOU-miljøene må samarbeide og satse bevisst på å strukturere flere bedriftsnettverk, utvikle flere regionale næringsklynger og etter hvert nå opp med flere NCE'er enn det ene vi allerede har på Raufoss. Regionen bør jobbe bevisst for at grønn sektor samler mer av verdikjeden i vår region og at statlige kompetansemiljøer blir flyttet hit.

Prosjektet har valgt 100.000 ekstra innbyggere i 2040 som et målbilde for Innlandet. Vi tror at brorparten av en slik vekst må komme i og nær de seks byene i Mjøsområdet. Prosjektet har engasjert Østlandsforskning for å utrede en regionvis mulig fordeling av en slik vekst. Vi sammenligner og drøfter realismen i et slikt ambisjonsnivå, opp mot nærliggende regioner på Østlandet og opp mot målet som Hedmark fylkeskommune allerede har satt seg for 2020. Ett konkret case, Trekantområdet på Jylland, blir trukket fram som et eksempel på en region der seks kommuner har klart å samarbeide og oppnådd meget gode resultater.

Prosjektet har spisset seks suksesskriterier for økt attraktivitet:

- Sørg for vedtakene om firefelts E6 og Intercity til Lillehammer, sykehus, universitet, OL i 2022.
- Øk bo- og bylyst, tør å urbanisere, og gjør det nært vannet.
- Bli "ja-kommuner".
- Sørg for innbyggersentrisk utvikling.
- Bygg relasjoner, nettverk og klynger mellom og med næringslivsaktørene og FOU-miljøene.
- Stå sammen om Mjøsbyenes framtid!

FORORD

Om prosjektet og leveransen

Idéen om å lage et prosjekt med fokus på befolknings- og byutvikling ble unnfanget i næringslivsnettverket Vikinglauget tidlig i 2012. Bakgrunnen er utsiktene til at mange og store fremskritt i samferdsel og annen infrastruktur i Innlandet kan bli virkelighet rundt 2025. Det er spådd en kraftig befolkningsvekst i Oslo og Akershus frem til 2040, kanskje så mye som en halv million flere innbyggere.

Kombinasjonen av bedre samferdselstilbud og voksesmerter vil sannsynligvis øke tempoet i regionforstørringen i Oslo og omland. Den kan bli "tidenes mulighet" for vekst i Innlandet og Mjøsbyene. Kan vi klare å få en befolkningsvekst på lik linje med landsgjennomsnittet? Hvor og hvordan vil befolkningen bo og leve i vår region? Kan Mjøsområdet virkelig bli en attraktiv avlastningsregion for de mer pressede deler av Østlandet? Hvilken betydning kan dette få for næringsinteressene?

Prosjektideen ble forankret i Vikinglaugets medlemsmøte 19. mars 2012. Det var stor enighet om å få med seg prosjektdeltakere fra Mjøsbyene, Elverum medregnet. Prosjektets mandat ble godkjent i styret i Vikinglauget i mai. Prosjektdeltakere fra Lillehammer, Gjøvik og Elverum kom raskt på plass, senere også Brumunddal/Moelv. Prosjektledelsen fra Vikinglaugets egne rekker har representert Hamar.

Prosjektet har arbeidet gjennom hele 2. halvår 2012, leverer sitt sluttdokument i januar 2013 og har en offisiell overrekkelse til relevante myndigheter 12. februar 2013. Dette er på dagen 19 år etter at OL-åpningen fant sted på Lillehammer og Innlandet hadde sitt siste felles store løft.

Prosjektgruppen

Kari E. Gisnås, Vikinglauget/Sparebanken Hedmark (prosjektleder)

Trond Hagen, Terningen Arena

Tore Jan Killi, Gjøvikregionen Næringsråd

Bjørn Nørstegård, Lillehammer Næringsforum/Lillehammer Kunnskapspark

Hermod Østberg, Ringsaker kommune

Øyvind Flisen, Sparebanken Hedmark (prosjektsekretær)

Befolkningsvekst som driver

Tidligere het det: Opprett arbeidsplasser, så kommer folk flyttende! Fortsatt henger befolkningsutvikling og arbeidsplassutvikling meget nøye sammen. Å utvikle en region vil fortsatt handle om et "både og". Det er helt sentralt at gründer- og entreprenørånden har gode vilkår, at det legges til rette med gunstig beliggende næringsstomter, at det lyttes til næringslivets behov slik at det videreutvikler seg og forblir i kommunen, at det er vilje til investeringer og finnes risikovillig kapital.

Imidlertid ser mange samfunnsforskere at en annen trend og rekkefølge er i ferd med å prege tilflyttingsmønstrene. Forklaringen er bedre samferdselstilbud, teknologi- og kommunikasjonsutvikling, flere kompetansearbeidsplasser, mer fleksibel arbeidstid og pendlingsvennlige yrker. Vekstperspektivet utvides altså: Skaff attraktive bosteder i rimelig avstand fra en større by, så vil folk flytte dit!

I 2040 vil hele 71 % av landets befolkning bo i by eller bynært, i følge SSB. Den underliggende trenden mot å bo mer sentralt fortsetter.

Med økt befolkning øker behovet for lokale tjenester til innbyggerne. Det oppstår mange tjenestearbeidsplasser både i offentlig og privat sektor på kjøpet av tilflytting. I byer vil 70 % av nye arbeidsplasser oppstå på denne måten i framtida. Områder i vekst og med rimeligere arealer enn pressområdene vil også være attraktive for plasskrevende varehandel, produksjon og distribusjon. Forskerne mener at mer mobile kompetansearbeidsplasser vil følge i kjølvannet av tilflyttingen, og stå for opp mot 10 % av veksten i arbeidsplasser. Med andre ord: Bli attraktiv som by og bosted, så følger svært mye arbeidsplassutvikling som en direkte konsekvens. I tillegg kan det legges bedre til rette for dagpendling og målbevisst vekst i sysselsettingen utenfor tjenesteytende sektor.

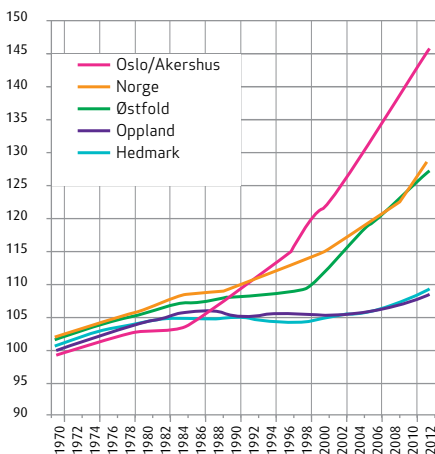

INNLANDET 2012

Lav befolkningsvekst

Figuren under er utarbeidet av Østlandsforskning på grunnlag av SSBs befolkningsstatistikk, og viser befolkningsutviklingen 1970-2012 for landet som helhet og utvalgte regioner. Indeks 1970 = 100. Den viser med all tydelighet et innland som i liten grad har tatt del i senere års befolkningsvekst på Østlandet. Folketallet i Innlandet var i perioden 1984-2007 nærmest stabilt, med en vekst på bare 1.814 innbyggere. Etter det har befolkningsveksten vært sterkere, som følge av innvandring.

Vi ønsker/trenger flere!

Næringslivet og FOU-miljøene som står bak dette dokumentet er tydelige i sitt ønske om en solid befolkningsvekst de nærmeste tiårene. Det vil styrke hele grunnlaget for å drive næringsvirksomhet i vår del av landet. Det vil være et fundament for etterspørselen generelt, og spesielt for å produsere tjenester i tråd med det som befolkningen trenger. Det vil sannsynligvis også bidra til investeringer og ny næringsetablering, hvis vi er konkurransedyktige med aktører og myndigheter sør for oss.

Økt innflytting vil være hovedløsningen for befolkningsvekst. Årsaken er åpenbar: Bygdene og byene i Innlandet kan ikke vise til fødsels-overskudd på årelange tider og har dessuten store etterkrigskull som snart takker for seg i arbeidslivet. 10-15 år senere oppstår oppsvinget av omsorgsbehov.

Økt tilflytting vil tilføre nødvendig kompetanse. Hedmark og Oppland er i nederste sjikt når det gjelder utdanningsnivå i kongeriket. Kompetanse er den mest sentrale driveren i nærmest alt av fremtidig lønnsom utvikling, også i Mjøsbyene og Innlandet.

Det trengs innflyttere i "reproduktiv alder" til Innlandet og Mjøsbyene. Vi har en befolkning som eldes, og som allerede er eldre i snitt enn i resten av landet. Litt forenklet sagt: Vi må forbedre balansen mellom segmentene som gir pleie og trenger pleie, eller som tjener penger og bruker penger, som jobber og som ikke jobber.

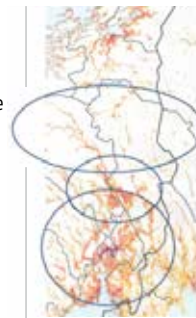
Vi har plass til flere!

Det er romslig i Mjøsbyene. Det er så romslig at det er førstesidestoff i lokalavisen når gågata er full av folk på en lørdag!

Det er fortsatt store arealer og plass til nye bydeler inne i Mjøsbyene, tett på dagens bykjerner. Det er store arealer, også egnet for boligbygging, tett på bykjernene. Vi kan skilte med sykkelavstand til tog, jobb, fritidsaktivitet og rekreasjon. Det er milevis med flotte tomtemuligheter langs flotte strender. Det er romslige felt i åsene, med utsikt til både by, vann og fjell. Mjøsa er stor, Glomma likeså, og vannarealene har potensialer, kapasiteter og kvaliteter mange av byene er langt fra å utnytte. I fjellområdene og åsene, ett kvarters kjøretur fra Mjøsbyene, er viddene vide og løypenettet et eldorado, selv om vi skulle bli dobbelt så mange brukere som i dag. Hvis veiene blir dobbelt så brede og togavgangene dobbelt så hyppige, og farten i tillegg øker, sier det seg selv at kapasiteten øker dramatisk både for å reise mellom, ut og inn.

Vekst i Mjøsbyene vs. vekst i det øvrige Innlandet

Hva med vekst og utvikling i de øvrige regionene i Innlandet? Østlandsforskning opererer med en "regional belte-inndeling" som det er på sin plass å repetere her:

Store regionale ulikheter i utviklings-trekk, utfordringer og forutsetninger for fremtidig vekst fordrer ulike strategier og tiltak i ulike regioner.

a) Innpendingområdet rundt Oslo.

b) By- og industribeltet rundt Mjøsa.

c) Ressurs- og rekreasjonsområdene.

De ulike beltene har ulike komparative fortrinn. Dette krever ulike strategier for å utvikle seg, så vel nærings- som befolkningsmessig. En viss positiv "smitte" av forbedret samferdsels-tilbud og sterkere befolkningsvekst i Mjøs-regionen kan forventes i alle retninger. Både SSBs befolkningsfremskrivninger og ferske analyser fra Østlandsforskning underbygger dette. I sør-beltet smitter veksten rundt Gardermoen. Veiene bygges ut, og NSB har eksempelvis opprettet halvtimes-avganger mellom Kongsvinger og Oslo. Stor-Oslo Nord er et prisverdig strategisk utviklingsinitiativ for de sør-vestlige delene av Oppland. Nord-beltet som ressurs- og rekreasjonszone blir mer aktuelt for flere, hvis vi får en folkeforflytning 10-15 mil nærmere. Får vi InterCity-forbindelse til Lillehammer vil reisetiden reduseres dramatisk og attraktiviteten øke, også videre nordover. Regionene nord for Mjøsbyene vil med en slik utvikling styrke sitt eget utviklingspotensial ved at en av forsørgerne i familien kan ha sitt arbeid i en Mjøsby, mens den andre jobber lokalt. Det skapes felles verdier for hele Innlandet ved at Mjøsbyene settes i stand for en solid befolkningsutvikling. Hvis Innlandets styresmakter, innbyggere og medier ikke evner å se dette perspektivet, kan energi, tid og penger forspilles i interne regionale dragkamper.

MÅLGRUPPER

Med vårt mangfold og våre fortrinn (se neste side) har vi mange grupper av nye innbyggere som vi kan spisse vår utvikling og vårt tilbud mot. Prosjektet mener følgende målgrupper skal prioriteres:

Barne- og ungdomsfamilier

- Mjøsbyene har trygge, oversiktlige og passe store oppvekstforhold der god plass og nærhet til friluftspærlene er kjennemerker. Kjør, lange reisetider og trafikk plager oss minimalt.
- Mjøsbyene har flotte boligområder, både utbygde og under utbygging, som er jevnt over rimeligere å leve i enn andre byer på Østlandet.
- Mjøsbyene byr på korte avstander og enklere hverdag også for de som vil bygge karriere mens barna vokser opp.
- Mjøsområdet har rikelig tilgang på natur, kulturliv og historiske røtter – samt en urban standard i god frammarsj.
- Mjøsbyene har god barnehagedekning og store skoleinvesteringer, og kan vise til skoleprestasjoner og kompetansenivå i gledelig utvikling.

Nye kompetansesarbeidere

- Mjøsbyene har attraktive FOU-miljøer og tiltrekningskraft godt over landsgjennomsnittet på grupper som ønsker å jobbe i kunnskapsintensive næringer (ref Østlandsforskning).
- Mjøsbyene har mest av små og mellomstore bedrifter innen privat næringsliv, herunder næringsklynger med alt fra nano-/bio-/treteknologi og helse/rehabilitering til spillutvikling og opplevelsesnæringer.
- Mjøsbyene har sterke tradisjoner innen høyskoleutdanning, og har fortsatt noen av landets ledende fagmiljøer innen samfunns- og mediefag, humaniora, informasjonssikkerhet og IKT.

- Mjøsbyene har korte avstander seg imellom. Å bo i en og jobbe i en annen er enkelt. Dermed er arbeidsmarkedet i sum og praksis større og mer interessant enn ved første øyekast.

Oslo/Akershus-pendlere

- Mjøsbyene har allerede timeavganger for tog til Oslo. Med bil og tog vil det om få år ta en time å bevege seg mellom Oslo og Hamar.
- Mjøsbyene står samlet om å kreve full Intercity-utbygging til Lillehammer i løpet av 12 år.
- Mjøsbyene kan by på den attraktive kombinasjon av "leve på landet og jobbe i metropolen".

Arbeidsinnvandrere fra primært Nord-Europa

- Mjøsbyenes og Innlandets befolkning har vokst de siste 5 årene takket være arbeidsinnvandring. Her er det allerede miljøer for innflyttere fra Norden, Baltikum og øvrige Nord-Europa.
- Mjøsbyene og deres omland har rimelige etableringsmuligheter og relativt sett lave boligpriser.
- Mjøsområdet trenger nevenyttige og arbeidsvillige "do'ere". Vår beliggenhet er strategisk for pendling til vekstområdene i Oslo og på Romerike.
- Mjøs kommunene kan etablere og koordinere effektiv språkopplæring og arbeidsintegring av alle innvandrere.

DRIVERE OG VIRKEMIDLER

FORDELER OG ATTRAKTIVITET VI ALLEREDE HAR

Nærhet til hovedstaden og hovedflyplassen

Vi har geografisk nærhet til både hovedstaden og hovedflyplassen. Avstander med bil:

Hamar - Gardermoen 85 km, Hamar - Oslo 120 km, Lillehammer - Gardermoen 145 km, Lillehammer - Oslo 180 km, Gjøvik - Gardermoen 90 km, Gjøvik - Oslo 135 km.

Et trygt og godt hverdagsliv

Innlandet har det som skal til for å kunne leve et trygt og godt hverdagsliv. Vi har god plass, et variert boligtilbud, moderate bokostnader, gode jobbmuligheter, gode barnehager, gode skoler, utallige rekreasjonsmuligheter og vi kan tilby et passe stort oppvekstmiljø for barna.

Hverdagsrekreasjon

Regionen byr på utallige rekreasjonsmuligheter. Og de fleste ligger "rett utenfor stuedøra" - lett tilgjengelig i hverdagen, etter skole og jobb. Vi har mye fjell og vidde for de som for eksempel liker fotturer eller en tur på sykkelsetet. I denne sammenheng må nasjonalparkene Rondane, Dovre og Jotunheimen fremheves. Vi har innlandsfiske og gode jaktmuligheter. Vi har milevis med skiløyper. Vi har flere av landets mest populære vintersportdestinasjoner, deriblant Trysil, Hafjell, Kvitfjell og Sjusjøen. Sjusjøen er for øvrig kåret til den ledende langrennsdestinasjonen i Norge. Vi har store hytteområder. Vi har nærhet til vann, blant annet Mjøsa - landets største innsjø og Glomma - landets lengste elv. I småbyene våre finner man gode restauranter, kaféer, kulturtilbud - og mye mer.

Fire årstider

Innlandet er et bra sted å være for de som er glad i årstidene. Her får man både sommer, høst, vinter og vår, år etter år.

Et variert kulturliv av høy kvalitet

Innlandet er rikt på gode kulturinstitusjoner,

kulturscener, konserter, festivaler, kor, korps osv. Her er noen høydepunkter:

- Noen av landets beste og mest besøkte museer og opplevelsesparker; Maihaugen på Lillehammer, Hunderfossen Familiepark i Øyer, Norsk Skogmuseum i Elverum og Hedmarksmuseet/Domkirkeodden på Hamar.
- Festspillene, en årlig kulturfestival med base i Elverum, med Ungdomssymfonikerne som musikalsk grunnplanke. Den regnes for å være en "senior" blant landets festspill og festivaler, og ble i 2006 oppnevnt som knutepunktinstitusjon.
- Norsk Litteraturfestival på Lillehammer, Nordens største litteraturfestival med hovedvekt på nordisk samtidslitteratur og samspillet mellom litteratur og samfunn. Festivalen har fra 2006 hatt status som knutepunktfestival.
- Peer Gynt-stemnet på Vinstra. Stevnet var den første festivalen innenfor scenekunst som fikk knutepunktstatus. Det skjedde i 2008.
- Festivalbyen Hamar, som hvert år i mai/juni byr på blant annet AnJazz, Middelalderfestivalen, Kirsten Flagstad Festival og Hamar Music Festival.
- Amandusfestivalen, som er Norges største filmfestival for unge filmskapere. Festivalen avholdes årlig på Lillehammer uken før påske, der ungdom fra hele landet kommer for å delta på kurs og for å vise frem egne filmer.
- Kor, korps, band og klassisk musikkmiljø med stor aktivitet, i bredde som på topp nasjonalt nivå. Koret Collegium Vocale er et eksempel på det siste. Toneheim og Viken er folkehøgskoler som forsterker og utvikler musikklivet rundt Mjøsa året rundt.
- Mjøsårdene, et nettverk med rundt 20 gårder rundt Mjøsa, som driver variert gjestevirksomhet med unik gjestfrihet og selskapelighet og er åpne for alle i fellesarrangementer. Tradisjonsrike, ofte storslåtte, men aldri jålete. Og midt i kulturlandskapet seiler Skibladner, verdens eldste operative hjuldampere i rutegående trafikk.

Topp- og breddeidrett

Toppidrettsutøvere, breddeutøvere, idrettslag,

idrettsarenaer, idrettsarrangementer.

Her er noen fakta om Innlandet og idrett:

- Tre fotballag i herrenes 1. divisjon, HamKam, Kongsvinger og Elverum.
- To ishockeylag i eliteserien, Lillehammer IK og Storhamar Dragons.
- Tre håndballag i eliteserien; Elverum (herrer), Storhamar (kvinner) og Gjøvik (kvinner).
- World Cup-arrangementer i hopp, kombinert, alpint, telemark, skøyter.
- Birken, en av Norges sterkeste merkevarer innenfor idrett. Birken består av et tjuetalls arrangementer med til sammen ca. 60.000 deltagere.
- Toppidrettsatsing ved høyskolene og NTG. Mange av landets beste vintersportsutøvere bor, trener og studerer i vår region.
- God infrastruktur. Håkons Hall, Kvitfjell, Lysgårdsbakkene, Kanthaugen Freestyleanlegg, Fjellhallen på Gjøvik, Terningen Arena, Vikingskipet, Hamar OL-Amfi, Sjusjøen, Atlungstad Golf samt en mengde mindre arenaer, haller, stadioner og baner.
- Hedmark og Oppland idrettskretser består av nærmere 800 idrettslag.

Et mangfoldig næringsliv

Innlandet kan by på stabil arbeidskraft og et mangfoldig næringsliv - fra naturbaserte næringer til tjenesteyting på internasjonalt nivå. Blant de mest fremtredende næringene kan nevnes jord- og skogbruk, treindustri, næringsmiddelindustri, metallindustri, bygg og anlegg, detaljhandel, IKT, energi, finans, film og TV, turisme og opplevelse.

Gode FOU-miljøer, eksempelvis Østlandsforskning, NINA, Nansenskolen, Apelsvold, Geno, Norsvin og Graminor.

Viktige offentlige virksomheter

Forsvaret er sterkt til stede i Innlandet, først og fremst gjennom militærbasene på Jørstadmoen (Lillehammer), Terningmoen leir (Elverum) og Rena leir. Videre er Innlandet base for Helse Sør-Øst RHF (Hamar), Norsk senter for informasjonssikring (Gjøvik), Statens vegvesen - Region øst (Lillehammer) og Norsk Tipping (Hamar).

Gode høgskoler

Høgskolen i Hedmark har et bredt studietilbud innen lærerutdanning, helse- og idrettsfag, landbruks- og naturfag, skog og utmarksfag, samt økonomi og ledelse. Skolen har ca. 7.500 studenter og ca. 460 ansatte. Hovedadministrasjonen ligger i Elverum.

Høgskolen i Gjøvik tilbyr studier innen fagområdene helse, teknologi, IT, media og økonomi og ledelse. Skolen har ca. 3.000 studenter og 305 ansatte.

Høgskolen i Lillehammer sitt studietilbud omfatter idrett, økonomi, administrasjon og ledelse, juss, sosialfag, internasjonale studier, reiseliv og kultur, pedagogikk, film og fjernsyn og psykologi. HiL har ca. 5.000 studenter og over 300 ansatte.

FORDELER OG ATTRAKTIVITET VI MÅ UTVIKLE (UPRIORITERT REKKEFØLGE)

Intercity-forbindelsen (IC) helt frem til Lillehammer

- Katalysator for regionforstørringen og attraktivitet for Mjøsbyene som bosted for flere.
- Viktigste aktiviteter er å sørge for framdrift uten avbrudd, unngå langvarige lokale strider om trasèvalg og urealistisk fordyrende alternativer som bremser tempo, utsetter beslutninger og fører til at andre nasjonale samferdselsprosjekter blir prioritert foran våre.
- På sikt må Dovrebanen knyttes til en oppgradert Gjøvikbane, og gi økt tilbud om frakt av gods.
- Dobbeltsporet har stor betydning for nasjonal verdiskaping fordi det er en forutsetning for å løse utfordringene knyttet til gods på bane, nord-sør og øst-vest.

Firefelts motorvei (E6) helt frem til Lillehammer og mellom Mjøsbrua og Gjøvik

Sammen med IC avgjørende for effektiv utvikling av økende gods- og persontrafikk langs hovedaksen sør-nord i Norge, og for god flyt inn og ut for egne innbyggeres behov.

Motorvei øst-vest-aksen

- Kontinuerlig utbygging av Rv 4, som er "næringsveien" til de internasjonale

markedene for Raufossindustrien og for befolkningen i Vest-Oppland.

- Rv 25 mellom Hamar og Elverum må få et standardmessig løft samtidig med at E6 utvikles.
- Langs øst-vest-aksen må effektive koblingspunkter mellom jernbane og vei stå sentralt i plan og gjennomføring slik at en understøtter et velfungerende arbeids- og bosettingsmarked i Mjøsregionen.

OL 2022

- Viktig som temposetter for utbygging av IC og firefelts E6.
- Viktig katalysator for oppføring av rimelige nye boliger i tilknytning til noen av Mjøsbyene.
- Folkefest, nasjonal og internasjonal synlighet også for Ungdoms-OL i 2016, og mulighet til å bygge varige verdier i form av nye selskaper, attraksjoner, studier og utdanningstilbud.

Velfungerende sykehus

- Viktigste forbedringstiltak i velferdstilbudet for befolkningen i Mjøsområdet.
- Største enkeltarbeidsplass med ca 6.000 stillinger.
- Høy strategisk betydning for bevaring og utvikling av kompetanse innenfor en av de sektorene som kommer til å vokse mest i neste generasjon (helse og omsorg).

Universitet

- Etablere Innlandsuniversitetet med fokus på attraktivitet og kvalitet for studentene og langsiktig verdiskaping for regionen og nasjonen.

Lage overbygning og se de kommende store "samfunnsprosjektene" under ett

- Identifisere mulige gevinster i samfunns-økonomisk forstand av å koble samferdsel (bane & vei) + sykehus + universitet + evt. OL.

Byutvikling

- Mjøsbyene må tørre å bli urbane, både fysisk og mentalt. Dette skjer ved at vi åpner opp for enda mer mangfold, kreativitet og forandring. Det skjer når vi får et byliv der det foregår vesentlig mer på små og store fellesarenaer, der aktiviteten strekker seg over større deler av døgnet. Urbanisering

betyr større fortetting i sentrumsnære boområder og helst nye bydeler som er attraktive for de aldersgruppene som er interessert i å bruke byens fellesrom.

- Mjøsbyene må utvikle selve byrommet. Det øker trivsel, aktivitet/bruk og bolyst. Det er viktig å opprette byromsplaner, der design av byrom, forskjøningstiltak, grønne lunger, rekreasjons- og aktivitetssoner og tilrettelegging for å bli sykkelbyer blir profesjonalisert. Aktivisere befolkningen på hva som skaper "Bylyst" og involvere i å skape aktivitet.
- Mjøsbyene må gjenreise markedsplassene for mat og legge til rette for modernisert torghandel, gjerne med mathaller. Vi må stimulere til distribusjon av lokale råvarer og produkter, både inne i og ut fra Norges spiskammers nr 1.
- Sørge for profesjonell prosjektledelse/-utviklingskoordinator for Mjøsbyutviklingen, for å holde kontinuitet og fremdrift.

Forsterke infrastruktur og styrke kommersialisering rundt de store friskluftarenaene i alle Mjøsbyene

- Utvikle strandsonen mot Mjøsøa og elvelangs mot Glomma for fysisk fostring og rekreasjon, sommer som vinter.
- Sørge for at veier og parkeringsforhold til de store utfartsarenaene oppgraderes i takt med trafikkøkningen og finne nye finansieringsløsninger for ikke å tape tempo.
- Støtte opp om/bidra regionalt til en bærekraftig videre konseptualisering av Birken.
- Kommersialisere båt- og vannlivet på Mjøsøa, og vurderer potensial for et vannsportsenter.
- Sikre regional planlegging, utvikling og effektiv utnyttelse av store innendørs og utendørs idrettsarenaer.

Offensiv, markedsrettet boligbygging

- Myndighetene må være offensive og langsiktige tilretteleggere for nye boligområder. Det kan fort dreie seg om 50.000 nye boliger de neste 25 årene for Mjøsbyene samlet sett.
- Myndighetene på stats-, fylkes- og kommunenivå må avklare seg imellom potensielle hindre og konflikter for effektiv boligområdeutvikling.

- Kommunene ligger tett, og bør snakke sammen og involvere store profesjonelle utbyggere for tilrettelegging og justering av planer og prosjekter i tråd med behovene på boligmarkedet.
- Myndigheter/utbyggere må gjøre det enkelt for private boligbyggere, eksempelvis med å opprette Mjøsbyenes Boligportal.

Byggesak over disk i alle Mjøsbykommunene

Et servicetilbud som typisk innebærer at du søker elektronisk og legger ved all nødvendig dokumentasjon, får timeavtale innen to-tre dager og behandlet byggesøknaden i løpet av et møte i Kunde-/Servicesenter hos kommunen. Flere bykommuner, blant dem Oslo og Bergen, har dette tilbudet allerede.

Utvikle offentlige tjenester, herunder skolene

- Analysere økonomiske utfordringer som følger av økt investeringsbehov og prioritere riktig.
- Sørge for å ha topp kompetanse på gunstige finansieringsordninger for utvikling av regionen.
- Utvikle oppvekst-, opplærings- og helsetilbudet i takt med befolkningsveksten.
- Utvikle kvalitet og prestasjonsnivå både på grunnskole- og videregående nivå.
- Utvikle ett felles informasjons- og service konsept for tilflyttere, eksempelvis fasilitere et digitalt innflytternettverk og etablere tilflytter-piloter av ulike slag.

Øke alpindestinasjonenes konkurransekraft

- Moralsk og verbal støtte fra Mjøsregionen til flyplass-satsing i Trysil/Sälen.
- Aktivitet og profesjonell påvirkning for å utvikle og styrke anlegg med nasjonal status, herunder styre nasjonale og internasjonale mesterskap til regionen.

Forsterke 2. home-satsing

- Engasjere "rekreasjonsbeltet" i nordre, midtre, østlige og vestlige deler av regionen i aktiviteter som understøtter at fylkenes egne innbyggere har sitt 2. hjem her.
- Tydelig budskap; kort vei gir høy bruksverdi.

Klyngestrategier for næringslivet

- Nærings- og FOU-miljøene må jobbe for at regionen får flere godkjente næringsklynger. De bidrar til å utvikle et moderne og konkurransedyktig næringsliv.
- Vi anbefaler støtte og styrking av bedriftsnettverk innenfor eksempelvis reise- og opplevelsesnæringer, matproduksjon, helse og rehabilitering, film- og spillteknologi, slik at flere kan komme inn under Arenaprogrammet.
- Regionale næringsklynger innenfor det statlige Arena-programmet får faglig og finansiell offentlig støtte. De er steg på veien til NCE – Norwegian Center of Expertice.
- Ta nasjonal ledelse av utviklingslab'er inn i våre næringsklynger.
- Måltrett samarbeid om vekst mellom staten, fylkene, kommunene og det private næringsliv.
- Definere behovet for såkornkapital, spesielt i næringsklyngesatsingen.

Flere hovedkontor for grønn sektor

- Mjøsområdet er landets viktigste spiskammers, strategisk beliggende til de største markedene, med stor primærproduksjon og foredlingsindustri.
- Landbrukssamvirkets organisasjoner og andre private næringsaktører innenfor jord- og skogbruk kan komplettere sin verdikjede og utvikle en kostnadseffektiv, robust og fremtidsrettet ekspertise ved å flytte "mann og mus" til Mjøsområdet og utvikle et NCE her.

Lage klare overbygninger mellom næringslivet og FOU

- Opprette sterke koblinger mellom Universitetet og regionale næringsklynger, NCE'er og evt øvrig næringsliv, med klare krav til synergi og andre resultater. La næringsutvikling skje på campus!
- Flere lønnsomme næringsetableringer (å la IKEA).
- Blike og bygge ut næringsareal ved hovedferdselsårene.
- Sørge for å bli involvert og for å involvere statlige infrastruktur-ansvarlige som Jernbaneverket og Statens vegvesen, og føre aktiv dialog om rekkefølger.

STIMULI VI TRENGER UTENFRA

Støttespillere på nasjonalt nivå

- Det bør defineres et nettverk av påvirkere/ beslutningstakere nasjonalt, samt et program i regi av Mjøsbyene/fylkene for oppfølging og kontinuerlig samarbeid med disse.
- Profesjonelle rådgivere for påvirkning, samfunns- og byplanlegging, når dette er konkret og målrettet nok og gir kost/nytte for fylkene og kommunene.

Støttetiltak på nasjonalt nivå

- Fylkeskommunene og fylkesmennene bør få utredet hvilke nasjonale støttetiltak utover samferdselsatsingene som kan stimulere til bosetting og næringsutvikling.
- Avskrivning av studielån kan være ett virkemiddel for å få kompetansearbeidsplasser til Innlandet i en tidsperiode.
- FOU-fond (å la reiselivs- og opplevelsesnæringer i Nord-Norge): Både Mjøsregionen og de tilgrensende regioner bør utrede mulighetene for å bygge opp fond og finansiering av næringsklynger og kommersielle satsinger i tilknytning til disse.

Intern og ekstern markedsføring

- Lage et felles marketingprogram for Mjøsbyene, som dimensjonerer styrke, "timer" og spisser budskapet etter hvert som "Produktet Mjøsbyen" tar form og utvikler seg. Passe på at troverdigheten ikke ødelegges ved å selge noe en ikke kan levere 100 %.
- Velge budskap spesifikt for prioriterte, ønskede målgrupper av tilflyttere. Våge å stå i årevis med samme budskap: For eksempel dokumentere for pendlerne at Mjøsbyene er svaret på "bo i naturen - jobb i metropolen".
- Lage en webside for regionens innbyggere og potensielle innflyttere, som synliggjør våre attraktiviteter og hvordan disse best kan utnyttes.
- Utarbeide et slagord for regionen. Hva med "Rom for liv"?
- Utarbeide et visuelt uttrykk for regionen. Kanskje kan logoen under være et utgangspunkt?

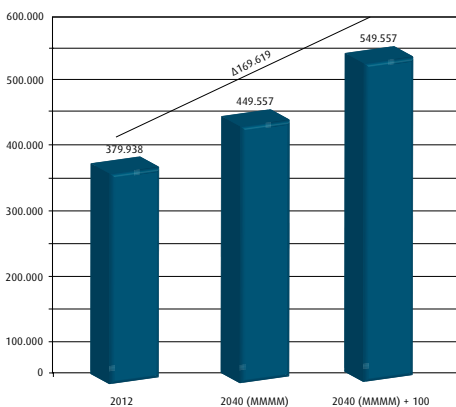

INNLANDET 2040

100.000 flere innbyggere!

Vi foreslår "100.000 flere innbyggere i 2040" som målbilde for Innlandet. I dette legger vi 100.000 innbyggere på toppen av SSBs befolkningsframskrivning for 2040, alternativt MMMM. Målbildet innebærer at Innlandets befolkning skal vokse fra snaut 380.000 ved inngangen til 2012 til nærmere 550.000 i 2040. Befolkningsøkning $\approx$ 170.000.

Hvorfor 100.000?

Tallet 100.000 er valgt fordi vi mener det:

- Er ambisiøs, og så ambisiøs at det vil skape debatt og engasjement.
- Kan være oppnåelig i et tidsperspektiv som strekker seg over mer enn 25 år.
- Er enkelt å kommunisere.
- Er lett å huske.

Hvorfor 2040?

Tidsperspektivet 2040 er valgt fordi vi mener det:

- Gir rom for gjennomtenkte beslutninger, god planlegging og god gjennomføring.
- Gir tid til å gjennomføre store infrastruktur- eller investeringer og høste noen gevinster av disse.
- Gir plass til de mange utviklingsprosjektene som må gjennomføres.
- Ikke er lenger unna enn at man kan "se"

målstreken, selv om perioden må deles inn i delperioder der en prioriterer steg for steg i utviklingen.

To ulike tall med samme retning

Hedmark fylkeskommunes mål om 220.000 innbyggere i Hedmark i 2020 er interessant i denne sammenhengen. Det er et "hårete mål" som har møtt en del kritikk, også fordi det kan misforstås som et helt bastant måltall. Med god vilje kan en imidlertid velge å se en tøff ambisjon og mot til å satse. Det er effektivt å bruke et tall som virkemiddel for å tvinge seg til å bli konkret og dra opp en debatt som vi må tåle - med et perspektiv som er visjonært og strategisk og en form som er pedagogisk. Det er sprengkraft i et tall!

La oss se nærmere på Hedmarks ambisjon. Med en befolkning i 2012 på 192.791 ønsker fylket en vekst på drøyt 27.000 innbyggere på 8 år (ca 14 % totalt eller 1,8 % årlig). I samme tidsperspektiv viser Østlandsforskning beregninger, på oppdrag fra vårt prosjekt og målbilde, en vekst på 21.866 innbyggere (ca 11 % eller snaut 1,6 % årlig) i Hedmark.

I denne tidsperioden (2012-2020) skal:

- Norges befolkning vokse 10,5 % (1,3 % årlig).
- Oslos befolkning vokse 15,9 % (2 % årlig).
- og Akershus' befolkning vokse 13,4 % (1,7 % årlig), i følge SSBs normalframskriving (MMMM).

Hvis vi derimot legger det mest optimistiske vekstscenariet til SSB til grunn, der Norge passerer 6 millioner innbyggere i 2022, betyr det en prosentvis vekst på landsbasis de nærmeste 10 årene på ca. 18 % (1,8 % årlig). Vi kan også se oss litt tilbake: Ullensaker kommune i Akershus har vokst med drøyt 14 % i 5-årsperioden 2007-2012, og tilsvarende tall for Oslo i samme periode er nærmere 12 %.

Vårt prosjekts "hårete tall", MMMM +100.000, er i samme retning som fylkespolitikere i Hedmark har valgt. Forskjellen er at Hedmark har tatt enda sterkere i, med raskere vekst

de nærmeste 7 åra. Hedmark har 20 år kortere tidsperspektiv for sitt mål om 220.000 innbyggere, og derfor et relativt kort tidsrom for planlegging og gjennomføring. Styrken med Hedmarks ambisjon er at den utfordrer oss konkret i det korte perspektiv og forhåpentligvis virker som en temposetter.

Drøm eller realisme?

Uansett hva en mener om tall er det ett betimelig spørsmål å stille seg:

Vil vi at Innlandet, med Mjøsbyene som kraftigste senter, skal ligge på landsgjennomsnittet av befolkningsvekst de nærmeste 25-30 årene? I så fall må vi tenke større enn "det som kommer av seg selv" i MMMM-scenariet til SSB. Dette blir et valg å ta for hele Innlandet. En vekst utover det forventede vil kreve en innsats som er ekstraordinær.

Befolkningsveksten fordelt over år og på regioner

Som nevnt foreslår vi et målbilde for Innlandet som innebærer at befolkningen skal vokse fra snaut 380.000 ved inngangen til 2012 til nærmere 550.000 i 2040. Østlandsforskning har på oppdrag fra prosjektet utarbeidet en modell for fordeling av denne befolkningsøkningen, over år og på kommuner/regioner. Modellen er basert på 1) SSBs befolkningsframskrivninger og 2) nødvendige ekstra forutsetninger og tilleggsberegninger. Det ligger naturlig nok flere usikkerhetsfaktorer i modellen, som betyr at den ikke må leses og brukes som noe annet enn et utgangspunkt for diskusjon.

Tabellen på neste side viser framskrevet folketall iht. Østlandsforskning sin modell, pr. region og pr. årene 2020/25/30/35/40. Alle vurderinger og forutsetninger som ligger til grunn for modellen, samt ulike resultatfremstillinger, finnes i eget notat fra Østlandsforskning.

INNLANDET 2040 *forts.*

	2012	2020	2025	2030	2035	2040
Glåmdalen	49 419	53 705	56 953	60 557	64 259	67 907
Hedmarken	88 903	100 889	108 861	117 179	125 396	133 481
Sør-Østerdal	39 153	43 527	46 607	49 865	53 169	56 439
Nord-Østerdal	15 316	16 566	17 504	18 564	19 630	20 676
Lillehammer	38 020	42 885	46 356	50 039	53 715	57 369
Gjøvik	69 406	78 074	83 877	90 018	96 195	102 307
Midt-Gudbrandsdalen	13 599	14 446	15 169	15 978	16 794	17 604
Nord-Gudbrandsdalen	19 357	20 037	20 617	21 360	22 138	22 940
Hadeland	28 752	33 562	36 703	39 978	43 213	46 406
Valdres	18 013	19 578	20 705	21 948	23 196	24 432

Glåmdalen

0402 Kongsvinger

0418 Nord-Odal

0419 Sør-Odal

0420 Eidskog

0423 Grue

0425 Åsnes

Hedmarken

0403 Hamar

0412 Ringsaker

0415 Løten

0417 Stange

Sør-Østerdal

0427 Elverum

0426 Våler

0428 Trysil

0429 Åmot

0430 Stor-Elvdal

0434 Engerdal

Nord-Østerdal

0437 Tynset

0432 Rendalen

0436 Tolga

0438 Alvdal

0439 Folldal

0441 Os

Lillehammer

0501 Lillehammer

0521 Øyer

0522 Gausdal

Gjøvik

0502 Gjøvik

0528 Østre Toten

0529 Vestre Toten

0536 Søndre Land

0538 Nordre Land

Midt-Gudbrandsdalen

0516 Nord-Fron

0519 Sør-Fron

0520 Ringebu

Nord-Gudbrandsdalen

0517 Sel

0511 Dovre

0512 Lesja

0513 Skjåk

0514 Lom

0515 Vågå

Hadeland

0534 Gran

0532 Jevnaker

0533 Lunner

Valdres

0542 Nord-Aurdal

0540 Sør-Aurdal

0541 Etnedal

0543 Vestre Slidre

0544 Øystre Slidre

0545 Vang

CASE: TREKANTOMRÅDET PÅ JYLLAND

Målbildet vi foreslår for regionen vår er utvilsomt ambisiøst. Men et blick til Danmark og det såkalte Trekantområdet på Jylland gir oss inspirasjon og tro på at det er mulig. Området består av seks kommuner - Billund, Fredericia, Kolding, Middelfart, Vejen og Vejle. De seks kommunenes samlede innbyggertall var ved inngangen til 2012 drøyt 354.000 – ca. 30.000 flere enn i 2001. Det bør nevnes at i siste del av denne perioden har Danmark slitt med etterdønningene av finanskrisen; en vedvarende lavkonjunktur og alle ringvirkninger det gir, blant annet for befolkningsutviklingen.

Nøkkelen til befolkningsveksten synes å være et formelt samarbeid mellom de seks kommunene. Samarbeidet skjer via foreningen Trekantområdet Danmark, som på sin hjemmeside (www.trekantomraadet.dk) beskriver sin virksomhet slik:

"Vore aktiviteter skal styrke samarbejdet mellem kommunerne om at gøre Trekantområdet til et godt sted at bo og drive virksomhed. Det gør vi gennem projekter, hvor kommunerne samarbejder med erhvervslivet og uddannelsesinstitutionerne om at gøre rammebetingelserne for virksomheder og befolkningen bedre.

Projekterne er inden for erhverv, uddannelse, transport, planlægning, klima og kultur. Foreningen ledes af en bestyrelse bestående af de seks borgmestre."

I et eventuelt krafttak for Innlandet/ Mjøsbyene, hva med å bruke Trekantområdet som "forbilde" og sparringspartner?

ETTERORD

Hvilke suksesskriterier er de viktigste og hva skaper størst attraktivitet?

- **Sørg for vedtakene om firefelts E6 og IC til Lillehammer, sykehus, universitet og OL i 2022!**
  - Dette er katalysatorene for økt tilflytting av målgruppene vi ønsker oss aller mest.
  - Tal med én tunge og stå sammen som byer (Mjøsbyene) og region (Innlandet) om uttalelser, beslutninger og krav om fremdrift når det gjelder disse forløsende faktorene.
  - Jobb målrettet for å få besluttet alle disse i løpet av 2013-2015.
- **Øk bo- og bylyst, tør å urbanisere, og gjør det nært vannet!**
  - Tenk langt nok, stort nok, vakkert nok, spennende nok. Bruk profesjonelle byplanleggere, involver innbyggerne og plasser gjennomføringsansvaret høyt og tydelig slik at tiltakene ikke smuldrer bort.
  - Planlegg nye bydeler med god beliggenhet til vann og vei, og tilrettelegg for markedsrettet boligbygging med tilliggende infrastruktur.
  - Skap dugnadsvilje til å gjøre byene våre til levende, blanke, rene perler, til felles stolthet og identitetsbygging Mjøsbyene rundt. Vær raus med byenes omland, for uten disse er byene fattige.
- **Bli "ja-kommuner"!**
  - Ta internkulturen på ramme alvor, og la det starte med ledelsen selv. Om nødvendig, start en operasjon for å bli:
  - Verdibasert og trygg. Visjonær, profesjonell og kreativ i utviklingsprosesser. Strategisk og langsiktig i planlegging, og trofast mot visjon. Organisasjon med god kunde- og rolleforståelse. Løsningsorientert i drift. Positiv profil og dialog, og åpen i kommunikasjon med omverden.
  - Sørg for å feire framgang og synliggjør gode prestasjoner!
- **Sørg for innbyggercentrisk utvikling!**
  - En fornøyd innbygger er sannsynligvis en mer positiv, betalingsvillig, trofast og samarbeidende innbygger. En fornøyd

innbygger inviterer venner hit og blir en ambassadør.

- Skaff oversikt over innbyggertilfredshet, innhent innbyggerens forbedringsidéer og bruk dem.
- **Bygg relasjoner, nettverk og klynger mellom og med næringslivsaktørene og FOU-miljøene**
  - Regionale nettverk, bransjenettverk, formelle nærings-FOU-miljøer og mer uformelle kan bruke hverandre på tvers i regionen langt mer enn i dag.
  - Let etter innfallsvinkler og snakk sammen om hvordan vi medvirker til at bedrifter og kompetansemiljøer i for eksempel Oslo flytter til byene våre. Kombinasjonen stabil arbeidskraft og attraktivt samferdsels-/kommunikasjonstilbud er et viktig moment.
  - Bidra til at flere næringsklynger oppstår og til at Sykehuset, Universitetet og FOU-miljøene gror i symbiose med næringslivet.
- **Stå sammen om Mjøsbyenes framtid!**
  - Dyrk det positive og unike ved at seks byer står sammen! Bli en treenighet; fra Raufoss i vest til Elverum i øst og Lillehammer i nord. Bygg opp under krefter og prosesser som leder mot felles mål, slik de har gjort i Trekantområdet på Jylland.
  - Vær klok og profesjonell i prosessstyring, med informasjon og involvering av de viktigste støttespillerne og bidragsyterne.
  - Lytt til motstanderne for selv å bli klokere, men uten å la seg styre eller forsinke på veien mot målet.

Om veien videre og hvordan næringsliv og FOU kan bidra

Næringslivet har, foruten produkter/tjenester som bidrag, en strategisk, forretnings- og kundeorientert kompetanse som det kan være hensiktsmessig å dra på i enkelte sammenhenger. Næringslivet har nettverk og relasjoner langt ut over regionens geografi, både nasjonalt og internasjonalt. Næringslivet kan involveres for å gi idéer og utrede saker av felles interesse. Næringslivet i regionen har gode styrekandidater. Enkelte av de større aktørene i næringslivet kan bidra til finansiering av prosjekter som eksempelvis har stor betydning for utvikling, kompetanse og trivsel.

FOU-miljøene kan bidra med analyser, anvendt forskning, nærings- og arbeidsplassutvikling og faglige arenaer som både drar til seg og byr på attraktiv kompetanse. FOU-miljøene kan bidra sterkt til å utvikle og koordinere synergi mellom offentlig og private satsinger, herunder selv styrke sitt grunnlag og bidra til gevinstrealisering. De regionale innovasjonsmiljøene, i randsonen av FOU-miljøene, er viktige redskaper i oppfølging av gründere gjennom inkubatorene, og av det etablerte næringslivet gjennom fasilitering av bedriftsnettverk og klynger.

ETTERORD forts.

Prosjektets rolle videre

Næringslivs- og FOU-aktørene bak denne rapporten har valgt å ta en rolle som "innspiller". Mjøsbyprosjektet "IN-landet 2040" blir derfor avvirket når rapporten du nå leser er levert.

Nødvendig analyse, prioriteringer, beslutninger, finansiering, planlegging og gjennomføring av det aller meste i denne rapporten er det offentliges ansvar – i alle fall i en initiell fase:

- **Det overordnede ansvaret ligger på nasjonale myndigheter, med fylkesmennene som forlengede armer og stedlige ressurser**

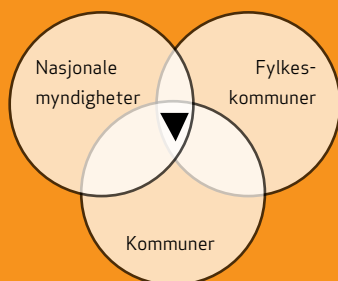
- For å skape løsninger i områder med uønsket befolkningspress.
- For finansieringen av samferdselsløftet for regionene på Østlandet, en eventuell Olympiade og de store sammenslutningene som vår region trenger for å henge med landet for øvrig når det gjelder høyere utdanning og sykehus.
- For å skape løsninger der statlig forvaltning kan oppleves som hinder for utvikling.

- **Det ligger på fylkeskommunene et stort ansvar**

- For felles beslutninger og felles målrettet arbeid mot de nasjonale beslutningstakerne.
- For eventuelt å prioritere Mjøsbyenes utvikling, fordi det gir store og ønskede ringvirkninger for Innlandet totalt.

- **Sist, men ikke minst: Kommunene har det største og mest konkrete ansvaret**

- For å utvikle attraktivitet og tilrettelegge for bo- og bylyst for alle som vil bo her eller flytte hit – og for profesjonell markedsføring av tilbudet.
- For å legge godt til rette for offentlig og privat næringsutvikling. I den sammenheng vil nærings- og FOU-interessene bak Mjøsbyprosjektet IN-landet 2040 gjerne bidra videre!

▼ = Kraftsenter

Figuren over illustrerer at det kan ligge et kraftsenter mellom, og som forener de mest sentrale aktørene i hvordan Mjøsbyene og Innlandet skal utvikle seg den kommende mannsalderen. Om dette kraftsenteret består av kun en felles visjon, eller om denne følges opp med ressurser, konkret samarbeid, planer og forpliktelser, er noe fylkesmenn, fylkespolitikere og kommunepolitikere må bestemme.

